

допомогою контрольних вправ (тестів) і відомостей про попередній руховий досвід. Ця готовність в основному визначається трьома компонентами: фізичною готовністю (ступенем розвитку фізичних якостей), руховою готовністю (ступенем розвитку координації), психічною готовністю (головним чином мотивацією навчальної діяльності).

Вирішення рухового завдання вимагає певного рівня розвитку фізичних якостей. Навчитися лазити по канату, долати перешкоди, виконувати вправи на гімнастичних приладах можливо тільки за умови достатнього рівня розвитку сили, швидкості, гнучкості, витривалості, спритності. Перед початком навчання слід визначити рівень фізичних якостей студентів і, якщо він недостатній для оволодіння запланованих рухових дій, призначити необхідний період попередньої фізичної підготовки.

Процес навчання кожної окремої рухової дії складається з трьох відносно завершених етапів, які містять у собі певні стадії формування навички. Робота на цих етапах відрізняється сутністю завдань, що вирішуються, змістом використовуваних засобів і методів навчання.

Таким чином, молодь є запорукою, резервом і рушієм розвитку країни, її сьогодення та майбутне. Виховання здорових, всебічно розвинутих, патріотично налаштованих громадян є стрижнем, який об'єднує народ України в його намаганнях до національного відродження, повноцінного входження у світову спільноту. Масове залучення людей до занять спортом значно покращує здоров'я нації, якість життя у різних аспектах, є засобом досягнення благополуччя.

**Остапенко О. І.,
Поздняков О. О.,
Козьменко В. А.**

*Інститут проблем виховання НАПН України, Київ, Україна
СДЮШОР «Авіатор», Київ, Україна*

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ «ЗАХИСТ УКРАЇНИ» ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

В статті висвітлюються пропозиції щодо оновлення навчальної програми «Захист України» «рівень стандарту» для закладів загальної середньої освіти в умовах збройної та інформаційної агресії з боку російської федерації проти України.

Ключові слова: начальна програма, захист України, формування, зміст, державний стандарт, проєкт.

Реалії війни, характер бойових дій, стратегія та тактика дій Збройних Сил України проти російських військ, принципи широкомасштабного розгортання територіальної оборони та тотального національного спротиву обумовлюють потребу в терміновому й принциповому оновленні навчальної програми «Захист України» «рівень стандарту» для закладів загальної середньої освіти.

Зважаючи на актуальність та складність виконання такого завдання пропонуємо:

– при розробленні проєкту нового державного стандарту профільної середньої освіти предмет «Захист України» виокремити в окрему освітню галузь, яка спрямована на формування у здобувачів освіти оборонної свідомості та оборонних компетентностей;

– переглянути кількість навчальних годин відведених на вивчення предмета Захист України, збільшивши навчальні години на: цифрову безпеку в умовах кібервійни; засади організації та реалізації доктрини національного спротиву; військово-польові заняття з тактичної медицини, вивчення різних видів зброї, тренування зі стрільби, навчально-польові заняття, цивільний захист і формування знань, умінь та навичок компетентно діяти в надзвичайних умовах;

– забезпечити фахове викладання предмету «Захист України» у системі загальної середньої освіти. Необхідно, відійти від практики залучення до викладання цього предмету вчителів-сумісників. У доборі вчителів предмету «Захист України» доцільно надати перевагу особам, що пройшли військову службу у Збройних Силах України, Національній Гвардії України, Національній поліції України, Службі Безпеки України, Державній Прикордонній Службі, силах територіальної оборони Збройних Сил України за останні 8 років;

– розробити типову освітню програму підвищення кваліфікації (передпідготовки) викладачів предмета «Захист України» для імплементації наявного досвіду бойових дій та національного спротиву у педагогічну практику;

– для військовослужбовців без фахової педагогічної освіти, що виявили бажання викладати предмет «Захист України» розробити систему короткострокових та середньострокових освітніх курсів з основ педагогічної діяльності в закладах загальної середньої освіти;

– розробити підручники з предмета «Захист України» нового покоління з урахуванням пропозицій щодо оновлення змісту навчальної програми «Захист України» «рівень стандарту» для закладів загальної середньої освіти.

– посилити наукові дослідження спрямовані на створення інноваційного науково-методичного забезпечення національно-патріотичного, військово-патріотичного та громадянського виховання в системі освіти, формування оборонної свідомості;

– розробляючи навчальну програму з предмета «Захист України», принципово важливо, щоб зміст програми ґрунтувався не за положеннях діючого державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, який затверджений постановою КМ України ще в 2011 році (№ 1392 від 23.11.2011), а на положеннях нового державного стандарту профільної середньої освіти, який на сьогодні розробляється.

Пропозиції щодо оновлення змісту навчальної програми «Захист України» «рівень стандарту» для закладів загальної середньої освіти подані в таблиці 1.

Таблиця 1

Змістичинної навчальної програми «Захист України»	Пропозиції щодо оновлення (доповнення) до змісту навчальної програми «Захист України»	Обґрунтування
Розділ I. Основи національної безпеки України (2 години) 1. Система світової колективної безпеки. Система національної безпеки України. 2. Національні інтереси України та загрози	Доповнити Розділ I. Основи національної безпеки підпунктами (4 години) 3. Національний спротив в системі національної безпеки України 4. Роль військово-патріотичного виховання у формуванні оборонної свідомості громадян	Доцільно ввести нові параграфи, які відображають доктринальні принципи надання обороні України всеохоплюючого характеру, сприяння забезпеченню готовності до національного спротиву, що визначено Законом України «Про основи національного спротиву» (Редакція станом на 19.02.2022)

<p>національній безпеці. Воєнна доктрина України.</p>		
<p>Розділ відсутній</p>	<p>Розділ. Цифрова безпека та кібервійни 1. Стратегія та тактика інформаційної війни. 2. Основи цифрової безпеки у соціальних медіа та соціальних мережах 3. Базові прийоми та інструменти протидії інформаційній дезінформації у соціальних он-лайн мережах. 4. Сучасні інноваційні засоби ведення гібридних війн. 4. Правила поведіння в умовах інформаційної блокади.</p>	<p>Використання цифрових засобів у намаганнях дестабілізувати роботу критичної інфраструктури, інформаційних каналів, масштабні кампанії дезінформації та дестабілізації у соціальних медіа, використання геолокацій фото та відеоконтенту у соціальних мережах засвідчують, необхідність введення в навчальну програму з предмета «Захист України» розділів, що відображають алгоритми, прийоми та алгоритми: 1. Протидії пропаганді; 2. Дезінформації щодо військових злочинів, військових здобутків противника, небезпеки техногенних і природних катастроф. 3. Умінь цифрового захисту персональної інформації від ураження потенційно небезпечного програмного забезпечення. 4. Поведіння у разі втрати мобільного та інтернет зв'язку.</p>
<p>Розділ відсутній</p>	<p>Розділ. Підготовка до Національного спротиву в Україні 1. Система військово-патріотичного виховання старшокласників у підготовці до національного спротиву. 2. Рух опору. 3. Не військові методи національного спротиву. 4. Правила життєдіяльності в районах бойових дій та тимчасово окупованих територіях.</p>	<p>Розділ спрямований на формування знань про механізми організації національного спротиву та руху опору; не військових методів інформаційного, організаційного, трудового сприяння національному спротиву; алгоритмів підготовки громадян до життєдіяльності під час ведення бойових дій та тимчасово окупованих територіях</p>

<p>Розділ V. Вогнева підготовка (19 годин)</p> <p>1. Стрілецька зброя та поведіння з нею</p> <p>2. Правила стрільби по нерухомим цілям та цілям, що з'являються.</p> <p>3. Загальні поняття балістики.</p> <p>4. Ручні гранати та поведіння з ними.</p>	<p>Доповнити Розділ V. Вогнева підготовка параграфами , збільшивши кількість годин на 4 години.</p> <p>5. Тактико-технічна характеристика українського протитанкового ракетного комплексу (ПТРК) <i>Стужна-П</i>.</p> <p>6. Тактико-технічна характеристика американського протитанкового ракетного комплексу (ПТРК) <i>«Джавелін»</i> (англ. <i>Javelin</i>).</p>	<p>Пропонуємо зробити таке доповнення з метою ознайомлення учнів старших класів із сучасними протитанковими ракетними комплексами вітчизняного та зарубіжного виробництва.</p>
<p>Розділ IX. Домедична допомога (13 годин). Базова підтримка життя. Надання домедичної допомоги при кровотечах Домедична допомога в умовах бойових дій (тактична медицина , військово-польові заняття)</p>	<p>Збільшити кількість годин відведених на вивчення домедичної допомоги до 21 години.</p> <p>Доповнити Розділ IX. Домедична допомога параграфами:</p> <p>1. Основи тактичної медицини (військово-польові заняття)</p> <p>2. Догоспітальна допомога дітям</p>	<p>Масове ураження і фізичний терор цивільного населення, зокрема дітей, в районах ведення бойових дій і ускладнення доступу до фахової медичної допомоги обумовлюють потребу у формуванні первинних знань та вмінь надавати невідкладну домедичну допомогу.</p>

Література

1. Методика формування у старшокласників готовності до захисту Вітчизни в різних типах закладів освіти метод. посіб. [Остапенко, О. І. (ред.), Зубалій, М. Д., Тимчик, М. В.]. – Кропивницький: Імекс-ЛТД. – 2019. – 168 с.
2. Остапенко О. Військово-патріотичне виховання старшокласників у контексті положень «Нової Української школи» / О. Остапенко, М. Тимчик // Методист. – 2018. – No 5. – С. 48–51.
3. Остапенко О. Формування готовності старшокласників до захисту Вітчизни / О. Остапенко, М. Зубалій, М. Тимчик // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. – Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ, Вип. 22. – 2018. – С. 214–226.
4. Остапенко О. Стан військово-патріотичного виховання старшокласників в умовах ідейно-світоглядної конфронтації: аналіз результатів дослідження / О. Остапенко, М. Тимчик // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. – Київ : Інститут проблем виховання НАПН України. – 2020. – Вип. 25. – С. 56-71.
5. Почепов Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології XXI століття / Г. Почепов. – Київ: ВД «Києво-Могилянська академія». – 2017. – 260 с.
6. Форми і методи формування в учнів готовності до захисту Вітчизни : метод. рекомендації [Зубалій М.Д. (ред.), Остапенко О.І., Тимчик М. В.] : метод. рекомендації. Кропивницький: Імекс-ЛТД. – 2019. – 72 .